

RADIO POZORIŠTE

(Tiderne Skifter, 2010)

Emitujemo: *Koblenc*, zbirku pesama Pije Jul;
Srdačno vaš,
izdavač
Tiderne Skifter.

*Moja baka ima plastični šal s
učkurom. Taman može da posluži u
radio pozorištu, providedan je, ali
krcka vrlo malo – ako načulite
uši – dok ga odmotavate.
Poslušajte!*

*Je l' to nekoga dave?
Kakvo je to krkljanje?
Nešto kuca, nešto tamo
škripi u pozadini, ulazna vrata se otvaraju i
zatvaraju, ali kakav je to zvuk
unutra, je li ljudski? Da li ona to plače?
Da li se neko tuče? Da li je to neko
ko se seća, da li ga to boli,
može li to da udavi čoveka?*

*Zora rudi, jesen.
Fazan krešti iz sveg glasa u zadnjem vrtu.
Automobil prolazi polako.
Vetar njiše krošnje.
Unutrašnja vrata.
Česma kaplje u sudoperi.
Čelik. Zvuči prazno, dok kaplje u
velikoj, praznoj prostoriji. Ali to je
mali stan. Frižider bruji. Ona
spava tik uz njega.
Čuje se njeno disanje.
Čuje se da je krevet gvozdeni.*

*Čuje se kako jeca u snu,
Njen budilnik. On kuca.
Sada budilnik zvoni. Tutnji.
Eliza C ima dvadeset godina. Budi se. Proteže se.*

Počni s najjačom uspomenom.

ELIZA C (60):
To je ovo. Mreža za prozor.
Zvezde nad zadnjim vrtom. Sama sam.

Kaplje u čeličnoj sudoperi.

ELIZA C (20):
Uskoro. Za dve godine će mi mladić po imenu
Konrad pogledati preko ramena. To će mnogi mladi
muškarci vremenom učiniti, ali njegov pogled pašće na
moje rame jedne večeri u Orhusu, i toga ću se kasnije
uvek sećati, dok ne dođe vreme. Dotle. Jednom.
Mlada sam dok ovde ležim, kako sam
mlada, strašno mlada i sasvim sama i usamljena.
Počni s uspomenom.

Eliza C povraća.

*Kapanje vode u čeličnoj sudoperi.
Motor u nekom automobilu. Eliza C za volanom.*

ELIZA C (40):
To sam želela,
to sam sanjala,
toga sam se plašila
to sam htela da postanem
a ovo nisam postala i
ovo sam postala, i ničega se ne sećam
kako treba, samo delića i nagoveštaja
i sićušnih neobičnih stvari.
Koja je tvoja uspomena?

KRISILIS:
Gadna. Nije moja.
Požuda neke druge žene. Žudnja.
Ona me gleda čvrstim pogledom

Ne zna ništa o tome šta ja hoću
Ali ja znam
da ona žudi za onim što imam
tako snažno da joj usta gotovo
zgnječe opušak

ELIZA C:
Ti mrziš

KRISILIS:
Ja sanjam

ELIZA C:
Nešto puno mržnje?

KRISILIS:
Samo sanjam

ELIZA C:
Nešto erotski?

KRISILIS:
Ne. Ne mogu da nađem put.

ELIZA C:
Šta vidiš?

KRISILIS:
Ulice koje poznajem iz drugih snova, ali ne i iz života. Haos, ali red u smislu sna. Sve je kako treba. Pitam za put, a neki mladić mi pokazuje živu knjigu s geografskim mapama. Nosi je u šakama, ogromna je i svaka strana je živa slika nekog mesta koje on proučava. Primoran je da je sve vreme lista. Nimalo mi nije od pomoći.

ELIZA C:
Dakle, nešto erotski. Kao što rekoh.

KRISILIS:
Oko iz grudi zuri u mene.
On inače spava mazno na suncu,
ali grudi zure u mene. Vidim to a
ipak ne vidim,
čitam, ali osećam njihov pogled.

ELIZA C:
Čitaš?

KRISILIS:
Stara sam

ELIZA C:
Nisi stara

KRISILIS:
Stara sam, ne znam koji je danas dan u nedelji

ELIZA C:
I ja mislim da je
zima leti.
Nikad ne znam koje je doba dana
a ja sam mlada.
Htela bih da budem opsednuta
i da budem oslobođena

HILDEGARD:
I ja ću da pripomognem

KRISILIS & ELIZA C:
Zašto?

HILDEGARD:
Zato što sam Nemica. Zato što sam preživela i
odrasla i sada živim. Živim. I znam da je
ponedeljak. Jedan je sat i pet minuta. Proleće
je, kiša je i duva, kiša je i duva.

Zvuk toga da ona pripomaže

Čega imate da se sećate a da nije sitno.
Sve čega se ja sećam je veliko i divlje.
Oluja. Rat. Smrt. Glad. Ruševine. Smrt. Smrt.

ELIZA C:
Ko je bre ona?

KRISILIS:
Pojma nemam! Ovo je tvoj automobil.

SLUŠAOCI:

Surprise!

ELIZA C:

Šta?!

SLUŠAOCI:

Surprise!

ELIZA C:

Šta je bre ovo?

RADIO POZORIŠTE je vremeplov. Možemo da budemo sve i da sadržimo svakoga, bilo kada i bilo gde. Imamo oluju, kišu, grad, lupnjavu na prozoru, kucanje na vrata, ulje koje cvrči, staklo koje se lomi, pse koji laju u daljini a i blizu, korake koji se približavaju, glasove koji se udaljavaju, korake po kamenitim stepenicama, korake po metalnim stepenicama, stenjanje, dahtanje, frktanje, neprijatno zviždukanje, pevušenje, putovanja kroz vreme, putovanja kroz prostor, putovanja u telo i iz njega, u mozak i iz njega, na plafon, u podrum, na krov, silazak niz podrumске stepenice, smeh, grohot, kikotanje, zvonce na vratima, zvonce na biciklu, crkveno zvonu, žubor potoka, šum mora, kišu bombi, lovački avion, parne brodove, kočije, folksvagene.

Imamo Elizin glas iz detinjstva kao i glasove svih njenih prijateljica, imamo pesnikov glas, ovde pričaju čak i gradovi iz Nemačke. Okupili smo šaćicu osoba u Studiju 2, oni jesu pri sebi, ali nisu sami odlučili šta će da kažu, to je učinio autor, ali nju smo poslali kući.

NJEN MUŽ:

Ti.

Ti što stojiš tamo gore u ćošku pored te raskuštrane Betovenove biste i imaš tako zelene oči.

Dodji ovamo.

Dodji kod mene, evo ja stojim ovde ispred tamnocrvene stare fotelje s tim mahovina zelenim jastukom i imam te moje plave oči.

I moju kovrdžavu kosu. Hoćeš li da dođeš malo ovde?

Tako bih malo popričao s tobom. Hajde da popričamo.

ELIZA C (40):

Ja?

Je l' ja, koja stojim ovde i tapšem Betovena po njegovoj raskuštranoj glavi i gledam kroz čiste prozore baštenskih vrata. Evo sada ću da

dođem. Ali sada sam bacila oko na baštu. Našu zajednički zaraslu baštu koja evo baš sada leži u sumraku i čuje se – počuj! – poneki cvrkut ptica, sada će da spavaju, mislim, sve osim slavuja.

Čuje se slavuj.

U bašti ima zvukova, ali bašta sama ne sadrži nijedan zvuk. Trava rasta, ali kako zvuči kada nešto raste? Razlika između semena trave u izriplanoj zemlji i dugačke zelene slamke koju odsutno zabijem među zube nije čujna. Pet minuta se ide s tim zvukom, nečujnim rastom trave jednog jutra, s rosom.

Ponovo automobil.

KOBLENC:

Može biti da sam ja grad sa sto sedam hiljada i devedeset tri stanovnika. Može biti. Možda sam neki nemački grad. Možda ležim na levoj obali Rajne, tamo gde se Mosel uliva u nju.

HILDEGARD:

Ja sam samo nagoveštaj iz udžbenika, jednog od onih zbog kojih se ljudi nerviraju što ih nikad nisu otvorili. Ali, ja živim.

KRISILIS:

Sećam se samo sićušnih stvarčica iz mog života. Ali one su svuda sa mnom. Kada gledam kroz

vetrobran automobila, vidim bakinu dnevnu sobu. Kada perem sudove, čujem glas moje majke iz kuhinje određenog dana u maju. Eto tako.

Zvuk mora, moćan bruj, buka koju samo more može da napravi, vetar baca zrna peska u lice, to je zvuk mora, i s njim se valja izboriti.

ELIZA C (10):

'De li je to more?

MAMA:

To je more

ELIZA C:
Hoće li doći bliže?

MAMA:
Ne ako budeš dobra

KRISILIS:
Sanjam
o belorepom orlu koji je
kraljevski orao ali najviše
od svega liči na lešinara
kada se probudim. Izleće
uleće kroz velike prozore na
visokim zgradama, stajala sam na
trgu i zabacila glavu
i zadržala dah i videla
ogromnu pticu kako oprezno leti
i obradovala sam se. Nikada
nijedna ptica nije imala tako velika
krila nikada se nije nalazila
u tako malom prostoru. Nikada pre
nije jedan belorepi orao bio
kraljevski orao koji je bio lešinar.
To je bio san.

ELI BAJD:
Ja nemam krila. Bacam se
stuštim se, pre se stuštim nego što
letim, šta je to s krilima,
zašto ih čovek hoće, zašto sanjate o
tome? Slobodan pad u avionu, nekoliko
sekundi bestežinskog stanja i straha i velikog
zadovoljstva, to je ono što ja hoću, da padam,
da se stuštim, pikiram,
nadole, nadole, bup! Dobro. Ili da budem
oprano rublje. Hoću da budem rublje, da visim
na štipaljci i da se ljuljam i vijorim se
na vetru, da, možda mi to više odgovara.

ELIZA C:
U unutrašnjosti Jilenda nema mora

KRISILIS:

Šta, tamo nema mora?

ELIZA C:

Ali bio je jedan potok, tamo sam se igrala

ŠKOLSKI HOR *peva*

(ELIZA C (10) *peva sve*)

Što bih se igrala

pored vedrog potoka.

Po njegovim mokrim putevima

plove lađe ka pučini

ELIZA C (20):

Moj gvozdeni krevet škripi, čeznem tako strašno.

Za Konradom u budućnosti. Za potokom mog

detinjstva. Za morem koje sam videla prekasno,

i još me plaši,

da će doći *bliže*,

da će doći *bliže*.

Uskoro će mi Honor zakucati na vrata i pitati

hoću li da ustanem.

Neko kuca na vratima

HONOR:

Bled kao leš i bele kose, odeven u crno s tamnim naočarima, s ogrtačem preko ramena, ličim na duha ili nekog ko čezne da to postane.

Prati me mladi bibliotekar koji pogađa

i moje najsitnije želje i zna da ne čeznem

za smrću.

Hoćeš li da ustaneš?

Zvuk aparata za praćenje pulsa u bolnici, šum automatskih vrata, zvono lifta, zveket iz prostorije za pranje, zvuk mirisa, mirisni zvuk, neki počinju da pevaju psalam pa stanu, prigušen plač.

ŽENA NA SAMRTI:

Je li dobro primiti njihovu brigu?

Hoće li mi to činiti dobro? Zar nisam dobra,

kada se otimam iz njihovog zagrljaja, njihovih

ruku što me grle, od njihovih gotovo maznih glasova,

zašto bre šapuću? Da li su zaboravili da sam gluva?

Računa li se kao nešto dobro ako prihvatim; hoću li na Nebo ako im se otvorim?
Tako bih da umrem na miru.

NJENA ĆERKA *glasom kojim više govori sebi:*
O čemu li sanja? Ovde je tako mirno,
sve je spremno za smrt, da li od toga
ima ružne snove, izgleda pomalo ljuto.

NJEN SIN *glasom kojim više govori sebi:*
Ne može biti ispravno da čovek tako treba da
leži kada treba da umre! To je nedostojno.

NJEN MUŽ *glasom kojim više govori sebi:*
Siguran sam da ništa ne sanja, ona
sređuje, vodi računovodstvo, piše liste,
štriklira, broji, radi nešto, traži
nešto, potpuno vlada sobom.

NJEN SIN *glasom koji više govori sebi:*
Život više nikada neće biti kao pre

KRISILIS:
Ja sam samo ona što sanja. Videla sam baku kako umire.
Pala je. To su zvali milošću.

DEDA:
Zahvaliti Bogu na svemu.

SLUŠAOCI:
Znamo mi to
– to je trenutak
koji deli život od smrti.
Ali sada smo videli taj sekund
radosti i smeha
životnog apetita u jednom trenutku
a u sledećem: nema je više.

REPORTER:
Lekar još nije formalno optužen, ali dokazi se
polako prikupljaju.